

Для зменшення витрат часу на підготовку звіту по податковій декларації для подання в податкові органи відповідної країни нами було запропоновано розробити робот Script 215, який би автоматизував вивантаження рахунків-фактур у файл.

Робот (синоніми: бот, інтернет-бот, www-бот) (англ. Robot, bot) – це комп'ютерна програма, що автоматично виконує які-небудь дії. і/або за заданим розкладом які-небудь дії в основному в Інтернеті через ті ж інтерфейси, що й звичайний користувач. Розробка робота в компанії Nestlé буде відбуватися згідно таких вимог:

- 1) Простота та зручність інтерфейсу.
- 2) Скорочення витрат часу на підготовку звіту.

Для реалізації робота було використано VBA (Visual Basic for Application) для Microsoft Excel. Зпропонована розробка робота Script 215 дозволила підсилити цифровий ланцюжок обробки інформації на етапі її вивантаження з ERP-система SAP. Це дозволило спростити роботу з таблицями Excel, звітами і рутинними задачами і оптимізувати формування податкової декларації по непрямим податках.

Діджиталізація процесу оподаткування в міжнародній компанії є особливо актуальною, оскільки відповідає світовим трендам спрощення ведення обліку, поліпшення сервісу електронного документообігу і новим стандартам логістичних процесів і співпраці з постачальниками та покупцями. Все це в результаті підвищує ефективність роботи міжнародних компаній, а відтак і їх конкурентоспроможність на ринку.

Перелік джерел посилання:

1. Міжнародне оподаткування : навч. Посіб. Для студ. Економіч. Спец. / В.І. Грушко, Ю.О. Махортов, Н.А. Телічко, В.М. Бородачова; Держ. Закл. «Луган. Ун-т Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 382 с.
2. Поняття діджиталізації бізнесу: сфери і необхідність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/business-digitalization.html>
3. Nestlé в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nestle.ua/aboutus/nestleinukraine>

РИЗИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ПАНДЕМІЧНОГО ШОКУ COVID–19

Островський І. А., канд. екон. наук, доцент, Юркова С. М., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

«Чорний лебідь» пандемії COVID–19 багатобічно вплинув фактично на всі суспільні проблеми. Маючи особливі причини виникнення і розповсюдження, пандемія додалася до системних проблем світової економіки, що були накопичені раніше. Можна констатувати пандемічний зовнішній шок в економіці всіх країн.

Теорія економічних шоків почала складатися ще з часів «Великої депресії» 1929–1933 рр. Етапними для поглиблення теорії макроекономічних шоків (збурень) стали світові кризи 1974–1975 і 2008–2009 рр.

Наслідки шоків обумовлені неочікуваними та стохастичними процесами, що впливають на хід економічних процесів з порушенням досягнутих балансів і контрактів. Йдеться про фундаментальні зміни макроекономічних показників, волатильність світових ринків, коливання економічної політики, революційні технологічні оновлення. Результатом шоків є дисбаланси, рецесія, здешевлення активів, погіршення ринкових індикаторів, негативні очікування акторів. Отже, економічні шоки мають непередбачуваний характер і вплив на зміни ринкових та економічних процесів.

Усі економічні шоки можна згрупувати за певними критеріями:

- 1) за участю в ринкових транзакціях – попиту і пропозиції;
- 2) за сферами дії – технологічні, фінансові, управлінські;
- 3) за структурою – секторальні, міжсекторальні та регіональні;
- 4) за часом – коротко-, середньо- та довгострокові;
- 5) за особливостями виникнення – ендогенні та екзогенні.

Ендогенні є як макроекономічними за походженням, формами та результатами, так і мікро- та мезоекономічними, обумовленими зрушеннями у бізнес-процесах.

Екзогенні шоки мають такі форми походження:

- макроекономічні «чорні лебеді» як руйнівні коливання світових ринків;
- катастрофічні природні лиха;
- соціально-політичні конфлікти.

Пандемічний шок Covid-19 за походженням є екзогенним для світової економіки. Він поєднав систему суспільних шоків наслідків:

- медичних, з дефіцитом ліків, медичних засобів, провалом національних систем охорони здоров'я;
- психологічних, що спричинило стрес і паніку;
- економічних, коли запровадження карантину спровокувало рецесію економіки;
- фінансових з надзвичайними витратами на медичні цілі, підтримку бізнесу та соціальні потреби;
- соціальних, пов'язаних з переходом на дистанційні зайнятість і навчання, звільненням і поверненням мігрантів, поширенням безробіття.

Пандемія COVID-2019 стала каталізатором цифровізації, коли бізнес і уряди країн змушені були швидко пристосовуватися до умов, що змінилися, і вводити нові правила.

Розвиток, наприклад, цифрових фінансових технологій та електронної комерції дозволив фактично вижити і бізнесу, і громадянам.

Ключові тренди розвитку бізнесу, що виникли внаслідок невідворотності цифрових змін в усіх сферах життя періоду пандемії, сприяли ревізії пріоритетів розвитку підприємництва. Відповідна державна політика,

враховуючи необхідність прискорення цифрових трансформацій, повинна сприяти реалізації таких пріоритетів:

1. Підвищення рівня цифрових підприємницьких компетенцій, розвиток електронної комерції. Обмеження можливостей офлайн-роботи багатьох напрямків діяльності МСП ставить перед вибором між втратами бізнесу і адаптацією його до нових умов через розвиток інструментів віддаленого онлайн доступу, розвитку електронної комерції, перенесення в онлайн бізнес-процесів, використання високотехнологічних платіжних онлайн-рішень, мультимедійного просування, безготівкових розрахунків платіжними картками, безперебійних ланцюгів постачання, забезпечення безпеки особистих і платіжних даних покупців [1, с. 9].

2. Розширення можливостей зовнішньоекономічної діяльності. Малі та середні підприємства, якими забезпечується майже третину експорту України, мають високий рівень невизначеності щодо обсягів, строків та схем відновлення експорту. Це пов'язано з: частковою втратою ланцюгів міжнародного співробітництва; відсутністю довгострокових контрактів; недостатністю обсягів експортного кредитування. Відповідно, це посилює важливість збереження існуючих торговельних партнерів, підвищення рівня знань та навичок онлайн-пошуку нових ринків для диверсифікації експорту.

3. Продовження дерегуляції підприємницької діяльності шляхом розвитку інформаційних онлайн-технологій для вивільнення часових та трудових ресурсів бізнесу, спрощення процедур контролю та митного адміністрування; розширення можливості онлайн-комунікацій з владою через державно-приватний діалог шляхом проведення взаємних консультацій в процесі обговорення проєктів нормативно-правових актів в профільних робочих групах, оприлюднення проєктів документів на веб-сайтах, створення громадських рад із залученням бізнес-асоціацій.

4. Системного зниження корупції через переведення адмінпослуг в онлайн та надання послуги без відвідування державних органів та залучення посередників/чиновників.

5. Створення прозорих електронних процедур податкового адміністрування. Електронний формат знижує ймовірність корупції завдяки прозорості процедури та можливості відстеження статусу питання в системі та верифікації виконання податкових процедур виконавцем [2, с. 7].

Поширення цифровізації всього призвело до трансформації фінансової системи як глобальної, так і кожної країни світу. Традиційні фінансові системи, які дотримувалися роками відпрацьованих практик і класичній виставі про грошово-кредитну політику, зараз перебувають в авангарді змін. Цьому сприяє також і глобальні зрушення останніх років, коли монетарна політика держави стала одним з визначальних інструментів антикризового регулювання.

Очевидно, що незалежно від соціально-економічного рівня розвитку країн, ми можемо фіксувати поширення електронних гаманців, криптовалют і вже державних цифрових валют, оскільки починається період їх визнання державами як офіційної грошової одиниці. Ці нові фінансові інструменти серйозно потіснять традиційні банки й суттєво видозмінять світову фінансову

систему. До речі, глобальний пандемічний шок тільки підсилив ці процеси, хоча сам і мав неекономічне джерело походження. Цифрові технології значно спростили розрахунки при покупках громадянам, обмеженим у пересуваннях, а мобільні додатки збільшили набір фінансових послуг, включаючи перекази коштів фізичним особам і компаніям, кредитування, інвестування, торгівлю криптовалютами.

Водночас поширення цифрової економіки, незважаючи на очевидні переваги та сприяння структурним зрушенням в економіці, можна вважати певним зворотним шоком, що має різні наслідки для країн з різною готовністю до таких проривних змін. Як будь-яка зміна цифровізація має також і негативні оцінки, адже вона може привести до нерівних результатів в освіті, можливостях і доступі до охорони здоров'я та фінансових послуг. Автоматизація більш активно починає знищувати робочі місця, що потребує перенавчання громадян. У цілому цифрові зміни стають певним фактором посилення соціальної та економічної нерівності країн, особливо країн з низькими доходами.

Цифровізація неможлива без достатньої інфраструктури та проникнення Інтернету. Країни з економікою, що реформується, розглядають ці питання як першочергові, вирішення яких дозволить їм як підвищити рівень життя громадян, так і наблизитися до бажаних цілей глобальної конкурентоспроможності.

Розвитку цифрової економіки перешкоджають цілком традиційні фактори для країн, які перебувають у режимі модернізації, навіть незважаючи на достатні темпи й обсяги підключення громадян до Інтернету і підвищення його швидкості: нестача підготовлених кадрів, нормативно-правові бар'єри, фінансові проблеми, розвиток інформаційної інфраструктури.

Особливо значимим є оцінювання доступності до Інтернету у зв'язку з пандемічним шоком, коли в абсолютній більшості країн дорослі були змушені перейти на віддалену працю, а школярі та студенти – на дистанційне навчання. Тут розкрилася особливо очевидна нерівність у цифровій доступності. За даним UNICEF, у світі 2,2 млрд. дітей і молоді віком до 25 років не мають доступу до Інтернету. Ще до початку 2020 тільки 5% дітей і молоді у Західній і Центральній Африці мали вдома доступ до Інтернету порівняно із середньосвітовим показником 33%. Відмінності між розвиненими країнами та країнами з низькими доходами більш значні: тільки 6% дітей і молодих людей у країнах з низьким рівнем доходу мають доступ до Інтернету порівняно з 87% у країнах з високим рівнем доходу [3].

Виникнення й поширення ризиків цифровізації пов'язане також з іншими технологічними факторами:

- особливостями зв'язку фізичних і юридичних осіб з постачальниками різних послуг (комерційних, фінансових, державних, соціальних і т.п.);
- розвитком інфраструктури для зберігання й обробки більших обсягів цифрових даних (хмарні обчислення, машинне навчання, технологія розподілених бухгалтерських книг і біометричні технології);
- кібербезпекою і гострим дефіцитом фахівців з інформаційної безпеки;

– конкретними загрозами з поширенням використання штучного інтелекту внаслідок недосконалої правової бази, необхідності забезпечення максимального рівня кібербезпеки, оскільки може з'явитися новий вид зброї та засіб інформаційних війн, поширення дезінформації або свідомо фейкової інформації в ЗМІ, зокрема при проведенні виборів.

Незабезпечення даних факторів конкретними технологіями й інструментарієм зведе нанівець усі зусилля з поширення цифровізації як позитивного процесу.

Список використаних джерел:

1. Сандбу М. Прекрасный новый мир после пандемии. Финансы и развитие. 2020. Декабрь С. 5–9.
2. Гейко Т. Ю. Пріоритети розвитку національного підприємництва в умовах цифрових трансформацій: аналітична записка. К.: НІСД, 2020. 7 с.
3. UNICEF, 2020. How many children and young people have internet access at home? URL: <https://data.unicef.org/resources/children-and-young-people-internet-access-at-home-duringcovid19> (дата звернення 5.11.2021).

ВПЛИВ МАНІПУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИМИ НАСТРОЯМИ НА СПРИЙНЯТТЯ РІВНЯ КОРУМПОВАНОСТІ

*Петропавловська В. П., студент, Шепелева У. А., студент,
Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків*

Як науковці так й суспільні активісти згодні з тим, що сьогодні однією з найважливіших проблем України є корупція. Її високий рівень, що спостерігається протягом останніх десятиліть, та поширення її на всі сфери суспільного та економічного життя, створює реальну загрозу для інституційних реформ та економічного зростання. Зростання занепокоєння суспільства, через високий рівень корумпованості країни, є цілком зрозумілим: адже в умовах тотальної корумпованості всіх галузей та на всіх рівнях принципово неможливо вирішити жодної соціальної, економічної чи політичної проблеми. Негативні наслідки, породжені корупцією, перешкоджають економічному та соціальному розвитку суспільства, що надає актуальності цій проблемі [1-3].

Але, необхідно враховувати, що надто загострена, майже панічна та подекуди неадекватна реакція збоку суспільства на дану проблему може сама по собі призвести до наслідків, що є не менш руйнівними для економіки ніж сама корупція. Так, загострення уваги суспільства до проблеми корупції здатне створити умови в яких окремі особи — гравців-маніпулятори — можуть скористатися подібними суспільними настроями у власних інтересах, відволікаючи увагу суспільства від більш важливих проблем [4].

Зазначена вище небезпека поширення корупції обумовлює пильну увагу до цієї проблеми не лише політиків, ЗМІ, правоохоронних органів чи пересічних громадян, але й багатьох науковців, як закордонних [5-7], так й